

Language Code : **10**

इस पुस्तिका में 20 मुद्रित पृष्ठ हैं।
This booklet contains 20 Printed pages.

SAS-24-I

प्रश्न-पत्र-I / PAPER-I
मणिपुरी भाषा परिशिष्ट
Manipuri Language Supplement
भाग-IV & V / PART-IV & V

मुख्य परीक्षा पुस्तिका संख्या / Main Test Booklet No.

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ 19 व 20) पर दिए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page 19 & 20) of this Test Booklet.

मुख्य परीक्षा पुस्तिका कोड / Main Test Booklet Code

L

मणिपुरी में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका का पृष्ठ 2 देखें। / FOR INSTRUCTIONS IN MANIPURI SEE PAGE 2 OF THIS BOOKLET.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका की एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग IV (भाषा I) या भाग V (भाषा II) मणिपुरी भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं।
2. परीक्षार्थी भाग I एवं भाग II या III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से।
3. अंग्रेजी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग IV व भाग V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं।
4. इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर पत्र पर निशान लगाने के लिए केवल काले/नीले बॉल पॉइंट पेन का प्रयोग करें।
5. इस भाषा पुस्तिका का संकेत है **L**। यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट पुस्तिका का संकेत, उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य परीक्षा पुस्तिका पर छपे संकेत से मिलता है। अगर यह भिन्न हो, तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएँ।
6. इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें 60 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं, जो प्रत्येक 1 अंक का है :
भाग-IV : भाषा-I (मणिपुरी) (प्र. 91 से प्र. 120)
भाग-V : भाषा-II (मणिपुरी) (प्र. 121 से प्र. 150)
7. भाग-IV में भाषा-I के लिए 30 प्रश्न और भाग-V में भाषा-II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल मणिपुरी भाषा से संबंधित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा-I और/या भाषा-II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(एँ) मणिपुरी के अलावा है तो कृपया उस भाषा वाली परीक्षा पुस्तिका माँग लीजिए। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए।
8. परीक्षार्थी भाग-V (भाषा-II) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा-I (भाग-IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो।
9. रफ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें।
10. सभी उत्तर केवल OMR उत्तर पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है।

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

1. This booklet is a supplement to the Main Test Booklet for those candidates who wish to answer **EITHER** Part IV (Language I) **OR** Part V (Language II) in **MANIPURI** language, but **NOT BOTH**.
2. Candidates are required to answer Part I and Part II **OR** III from the Main Test Booklet and Parts IV and V from the languages chosen by them.
3. Questions on English and Hindi languages for Part IV and Part V have been given in the Main Test Booklet. Language Supplements can be asked for separately.
4. Use **Black/Blue Ball Point Pen only** for writing particulars on this page/ marking responses in the Answer Sheet.
5. The CODE for this Language Booklet is **L**. Make sure that the CODE printed on **Side-2** of the Answer Sheet and on your Main Test Booklet is the same as that on this Language Supplement Test Booklet. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of the Language Supplement Test Booklet.
6. This Test Booklet has **two** Parts, IV and V, consisting of **60** Objective Type Questions, each carrying 1 mark :
Part-IV : Language-I (Manipuri) (Q. 91 to Q. 120)
Part-V : Language-II (Manipuri) (Q. 121 to Q. 150)
7. Part-IV contains 30 questions for Language-I and Part-V contains 30 questions for Language-II. In this Test Booklet, only questions pertaining to Manipuri language have been given. **In case the language/s you have opted for as Language-I and/or Language-II is a Language other than Manipuri, please ask for a Test Booklet that contains questions on that language. The language being answered must tally with the languages opted for in your Application Form.**
8. **Candidates are required to attempt questions in Part-V (Language-II) in a language other than the one chosen as Language-I (in Part-IV) from the list of languages.**
9. Rough work should be done only in the space provided in the Test Booklet for the same.
10. The answers are to be recorded on the OMR Answer Sheet only. Mark your responses carefully. No whitener is allowed for changing answers.

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) : _____

Name of the Candidate (in Capitals) : _____

अनुक्रमांक : (अंकों में) / Roll Number : in figures _____

: शब्दों में / in words _____

परीक्षा केन्द्र (बड़े अक्षरों में) : _____

Centre of Examination (in Capitals) : _____

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर : _____

निरीक्षक के हस्ताक्षर : _____

Candidate's Signature : _____

Invigilator's Signature : _____

Facsimile Signature Stamp of

Centre Superintendent : _____

Language Code : **10**

SAS-24-I

টেস্ট বুকলেট কোড

পেপার-I

L

বুকলেটসি লমায় 20 যাওই।

মণিপুরী লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট

ভাগ-IV & V

হায়রক্লিফাওবা টেস্ট বুকলেট অসি হাংদোক্কনু।

বুকলেটসিগী নীতি-নীয়মশিং (instruction) (সাইড 19 & 20) অসি যান্না চেকশিন্না পাউ।

কেন্দিদেটসিংদা পীবা ইন্সট্রাক্সনসিং :

1. বুকলেটসি মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদা পাৰ্ট IV (লেঙ্গুয়েজ I) নত্রগা পাৰ্ট V (লেঙ্গুয়েজ II) দা পরিক্ষা থানিংবা কেন্দিদেটসিংগীদমক ম্যেন টেস্ট বুকলেটতুগী সপ্লিমেন্ট অমনি। অনিমক্তি পুন্না পরিক্ষা থাৰা য়ারোই।
2. কেন্দিদেটসিংনা ম্যেন টেস্ট বুকলেটতগী পাৰ্ট I, II অমসুং III অমসুং মখোয়না খনবা লেঙ্গুয়েজসিংদগী পাৰ্ট IV অমসুং V কী পাউখুম পীবা দরকার লৈ।
3. ইংরাজি অমসুং হিন্দী লেঙ্গুয়েজসিংগী পাৰ্ট IV অমসুং পাৰ্ট V রাহংসিং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা পীৰে। লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্টসিং গীদমক তোঙান্না হংবা য়াই।
4. লমায়সিদা পাৰ্টিকুলারসিং ইননবা ব্ল/ব্লেক বোল পোইন্ট পেনখক্তংমক শীজিন্নৌ।
5. লেঙ্গুয়েজ বুকলেটসিগী কোডতি **L** নি। আনসর শীতকী সাইড-2 দা ইরিবা কোডতুগা অমসুং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা ইরিবদুগা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেটকীসিগা চপ মান্নবা হায়না য়েংউ। মান্নদবা থোক্কবিদি কেন্দিদেটনা খুদক্তা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেট অদু শীন্দোক্কবা ইনভিজিলেটরদা रिपोरट তোঁগদবনি।
6. বুকলেট অসিগী পাৰ্ট অনিনি IV অমসুং V। মসিদা রাহং অমমদা মাৰ্ক অমা পীবা রাহং 60 যাওই :
পাৰ্ট IV : লেঙ্গুয়েজ I (মণিপুরী) (ৰা : 91 দগী ৰা : 120)
পাৰ্ট V : লেঙ্গুয়েজ II (মণিপুরী) (ৰা : 121 দগী ৰা : 150)
7. পাৰ্ট IV লেঙ্গুয়েজ I গী রাহং 30 যাওই অমসুং পাৰ্ট V লেঙ্গুয়েজ II গী রাহং 30 যাওই। বুকলেট অসিদা মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদংগা মরিলেনবা রাহং হংই। নহাক্কী নঙগী লেঙ্গুয়েজ I অমসুং নত্রগা II ওইনা খনবা লেঙ্গুয়েজসিংদু মণিপুরী নত্রবিদি লেঙ্গুয়েজদুদা রাহং হংবা টেস্ট বুকলেট অমা পীনবা হায়বীয়ু। পাউখুম পীরিবা লেঙ্গুয়েজসিংদু নহাক্কী এপ্লিকেশন ফোৰ্মদা ইথিবা লেঙ্গুয়েজসিংগা মান্নগদবনি।
8. কেন্দিদেটসিংনা লেঙ্গুয়েজসিংগী লিষ্টতগী লেঙ্গুয়েজ I ওইনা খনখিবদু নত্রবা অতোপ্পা লেঙ্গুয়েজ অমদা পাৰ্ট V (লেঙ্গুয়েজ II) দা যাওরিবা রাহংসিংগী পাউখুম পীবা দরকার লৈ।
9. টেস্ট বুকলেটতা পীরিবা মফমদুতদা রফ বৰ্ক তোঁগদবনি।
10. পউখুমসিংদু OMR পাউখুম চেদা ইগদবনি। নঙগী পাউখুমসিংদু চেকশিন্না মাৰ্ক তোঁ। পাউখুমসিং হোংনবা মুক অঙৌবা শীজিন্নবা য়াদে।

কেন্দিদেটকী মীং (অচৌবা ময়েক্তা) : _____

রোল নম্বর : অঙ্ক ময়েক্তা _____

: রাহেদা : _____

পরীক্ষাগী সেন্টর (অচৌবা ময়েক্তা) : _____

কেন্দিদেটকী সিগনেচর : _____ ইনভিজিলেটরগী সিগনেচর : _____

Facsimile signature stamp of

Centre Superintendent _____

Manipuri-I

2

L

কেन्दিতে শিঙনা **Manipuri**
Language-I লৌরবদি **পাট-IV** গী রাহং
(91-120) ফাওবগী পাউখুম পিনবা
হোৎনগদবনি।

Candidates should attempt the
questions from **Part-IV**
(Q.No. 91-120), if they have opted
MANIPURI as **Language-I** only.

**PART-IV
LANGUAGE-I
MANIPURI**

কেন্দিদেতশিংনা Manipuri Language-I লৌরবদি পাৰ্ট-IV গী ৰাহং (91-120) ফাওবগী পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি।

মখাদা পীৰিবা ৰাৰেং অসি মুন্না পাৰগা পীৰিবা ৰাহং অসিগী পাওখুম পীয়ু। ৰাহং (91-99)

নুপী খুদিংমজ্ঞা মানা ইমা কোঁই; অঙাং পুন্মক মাগীদি মুন্না গাঙনি-নুপীমচাদনা মুনী। মানা লাকপা কুইদ্রিঙেগী অদুৰাইদা খাবলচোংবগী পৈশা হাপ্পু হায়ৰুবা লৈশাবী মচা খৰদি ইমা হায়না কোঁরকই, লৰুৱকই হায়দনা শাউৰস্মী হায়। অদুবু হৌজিক্তি মাগী দুকানগী মনাক অকোয়বদা লৈবা নুপীমচাশিংসু মঙোন্দা ওনশিন্দুনা ইমাকিন্সো অদুম কোঁরে। মাসু খুন্মী। অয়াওবা খৰদি লংত্রিক লংলিবা ময়াদু হিগৎলগা খুন্মী-ইমা।

ঐনা হেক খঙলকপদগী তা-কিন্সো মাগী গায়োনফম ময়াগী পীৰুনা মোৎলবা কা অদুদা অদুম লৈরস্মে। লাল লোইরকপগী অদুদা সিপাই ওইৰুবা খুৱাতোন্না নোংমা শম ককপা পুবিবদা খঙলকপনি। অহানবা হেক উবদা ঐদি লৈজবী থাদুনা কিৰুৱে। মুথ্ৰবা মমায় অদুদা ওহোৱা থা-না লৈখৎখিবা নাতেন সুমাঙগী কোঁই; হামজীনখিবা চায়ৰুং অসিনা ঈশিং খুজাই অমদি চনগদবা মানবা; মমীং অদুনা কুৎনা লাওথ্ৰিবা; মনাতোন অদুনা ৰাংনা শাংথ্ৰিবা-মশা লুল্পপ তৌৱবী নুপীনা উৱবদি অঙাং চৎখিদৌবা মানবা শকফল্লি। পামজবদনি ৰাংবদি মাগী শমকক চৌকী অদুদা খোঙথাফম থাক অনীপুস্বা লৈ। অদু ফাওবদা মখাং নাই হায়দুনা নোংমদা কোক যান্না ককউ যাদে। অফবা নুমিৎশিংদদি মাগী দুকান থোঙ থেংলপ হাংই; হোবে-হোবে তৌৱস্মগা গুল্পপ অদুম লোল্লি। ঐখোয় খুৱাতোন্না কোঁরুৱবদি মতম হায়বা লৈতে; নুংদাং অথেংবদসু হাংই। মখোয় অনী যান্না লুনা তিল্লবা মাল্লি। মবানী হেক উল্লবদা ময়াংলোন লোল্লৰগা পঙগাংদা গাঙনৈ। মৱক মৱজ্ঞা হৌন-হৌনকাসু নোকমিল্লৈ। মানা নোকপদুনদুম হেমা কিৱস্মী।

91. ৰাৱী মচা সিবু ইৱিবনা ৰাৱী পুন্মক অসি কনাদগী কমদৌনা তাৱকপগে ?

- (1) খুৱাতোন না ৰাৱী লিবদগী খঙবনি। (2) মমানা ৰাৱী লিবদগী খঙবনি।
(3) মপানা ৰাৱী লিবদগী খঙবনি। (4) মবোৱা ৰাৱী লীবদগী খঙবনি।

92. তা-কিন্সোগী য়ুমদু অইবনা হেক খঙলকপদগী পীৰুবা মোৎলবা কা অমাদা লৈৱকখি। কাদু কৱস্বা মমাংগী অমোৎপা কানো ?

- (1) খুঙ্গংদা লৈবা কা। (2) দুকান গালিদা লৈবা কা।
(3) গায়োনফম ময়াদা লৈবা কা। (4) খুল্লজ্ঞা লৈবা ভাৱাগী কা।

93. হজাম তা-কিন্সো ৰাৱী মচাসিদা অইবনা উৎনিংলিবাসি কৱিনো -

- (1) ঐগী মীগী খাইদবা মী নি।
(2) জাৎ বিজাৎ নাইদ্রবসু নুংশিনবা যাই-উৎপনি
(3) নীশাদা লাইচুবৱা মী অমগী শক্তম নি।
(4) লৈজবা পুস্বা কৎথোৱুৱা মী নি।

94. তা-কিন্সোগী শকতম থাবদা অদুবনা শীজিন্নরিবা বাহৈশিং অসি করম্বা ইছল চেনবা রাহৈনো ?
 (1) অমত্তা নত্তে। (2) লরু- করেম্বা।
 (3) থোৎ-নৌবা। (4) নোকনিংহনবা।
95. তা-কিন্সো না মীয়ান্না কৌনবা রাহৈ অমা লৈশাবী মচা অমদা কৌরুবদা শান্তবকথিবা মীঙ্গৌ অদু করিনো ?
 (1) ইমা। (2) ইচানুপী। (3) ইবেম্মা। (4) ইন্দোন।
96. তা- কিন্সো না নুপী খুদিংদা কৌবা রাহৈ অদু করিনো ?
 (1) ইতৈম্মা নি। (2) ইচে নি। (3) ইবেম্মা নি। (4) ইমা নি।
97. 'তা-কিন্সো' হায়বা রাহৈ অসিমা সিলেবল কয়া যাওবগে ?
 (1) মরি। (2) অমা। (3) অনি। (4) অহম।
98. তা-কিন্সোদি লৈরিবা অঙাং পুন্মুক চপমান্না নুংশিবনা অমত্তা ওইবা রাহৈনা মীঙ্গৌই মদুগী রাহৈদু করিনো ?
 (1) বেতা। (2) মুনা। (3) মুনী। (4) বেতী।
99. অকোয়বদা লৈবা নুপীমচাশিংনসু মঙেন্দা ওনশিন্দুনা কৌবা মীঙ্গৌ অদু করিনো ?
 (1) ইমা কিন্সো। (2) দাদা কিন্সো। (3) বাবা কিন্সো। (4) মামা কিন্সো।

মখাদা পীরিবা শৈরেং অসি মুন্না পারগা পিরিবা রাহংশিং অসিগী পাওখুম পীয়ু। রাহং (100-105)

বসন্তগী মতমদা ফুগাইনা শাৎপা লৈরাংগুম,
 শিঙেন-মচু মমেন্দি চৎখিগনি - চৎখি,
 কৌরৌ মতাং অমদা লোই-লোইনা মাঙখি,
 মাংদবদি মিৎচৎতনি ॥

সনাদা মনি হৎলগা মীওইবগী হকচাংবুদি,
 লেপ্তবা ইচেম্মা পুদুনা কাওশিঙ ওইদুনা চৎখি।
 সমদ্রগী লৈখাদা ইরোন নুংদা তুমখিনি,
 মালেম থক্তা তিনখি, লাইজ ওইদুনা তোকই।
 মাঙদবদি মিৎতনি ॥
 মাঙদবদি মিৎতনি।

100. কবিনা মিৎচৎসু মতম পুন্মদা হিংদুনা লৈহৌগদবদি মিৎচৎ মাতনি হায়গা হায়রিবগী মরম করিনো ?
 (1) মিৎচৎতি কৈথেন্দা য়োনদে। (2) মিৎচৎতি শিবা নাইদে।
 (3) মিৎচৎতি থিবা ফংদে। (4) মিৎচৎতি মশক উবা ফংদে।

101. ইরোন নুংদসু তুমদবা মালেমদা তিল্লসু মাঙদবা লাইজসু ওনবা ওমদবা হায়গী হায়রিবসি করিনো ?
- (1) মিৎচৎ নি। (2) মীওইবনি।
(3) ঈশ্বর নি। (4) হৈ-পাল লৈ-পালনি।
102. “বসন্তগী মতমদা শাৎপা লৈরাংগী মতৌগুম্না শিঙেন মচু মমেন্দি চৎখিগনি” হায়না কবিনা হায়রিবগী মরম করিনো ?
- (1) হৈরাংনা কেনথিবনি। (2) মীওইবনা শিথিবা।
(3) লৈরাং লৈমন চনবা। (4) উচেক য়ারানা পাইথিবনি।
103. মিৎচৎপু কবিনা শৈরেং অসিদা করিগা চাংদল্লবগে হায়বদু ইয়ু।
- (1) লিল্লাই পুথিদা শাৎপা লৈরাং। (2) লিল্লাই পুথিদা শাৎপা থরো।
(3) লিল্লাই পুথিদা শাৎপা থম্বাল। (4) লিল্লাই পুথিদা শাৎপা থারিকথা।
104. কোরৌ মতাং অমমা লোই-লোইনা মঙথি/মাঙথিবা পোৎ অসি করিনো ?
- (1) মিৎচৎ। (2) পোৎ লোইননকনি।
(3) নুমিৎ থানি। (4) মীওইবনি।
105. সনা মনি হংলগা মীওইবগী হকচাংবুনি হায়রিবা রাইহে পরেং অসিদা মনি হংপা হকচাং করি ওইনা মাঙথিবগে ?
- (1) অকেনবা হৈ-গুম চৎখি। (2) নাপী-শিংনা ওইনা চৎখি।
(3) অকেনবা লৈ ওইনা চৎখি। (4) কাওশিং ওইনা চৎখি।
106. মখাদা পিরিবশিংসিগী মনুংদা করম্বনা গ্রামার মওং চুম্না তাকপগী খৌওং ওইদবগে ?
- (1) গ্রাম্মার তল্লা হোৎনবদা গ্রাম্মার পথাপশিংবু চিনফা পুননবা হোৎনবা।
(2) তশেংবা বারি রাতাই শান্নবশিং তাহন উহনবা।
(3) তমগদবা লোন্দুগী অচুম্বা গ্রাম্মারগী পথাপসিং খঙহনবা।
(4) তল্লিবা লোন্দুদা বারি রাতাই শান্নবগী খুদোং চাবা পিবা।
107. মখাদা পিরিবা শিংসিগী মনুংদা পিরিবা রাফমসিগী ওইনা করম্বনা অচুম্বা নত্তবগে ?
- রাইম্‌স (Rhymes) পাহনবা, ইশৈ শকহনবা অমদি হায়হনবনা অঙাংশিংদা
- (1) রাখল ফজনা ফোঙদোকপা অমদি রাইহে পরেংশিংগী রিদম (Rhythm) চুম্না গাঙননবনি।
(2) রাইহে রাতা খঙবা হেনগৎহল্লি।
(3) রাইহে অমদি রাইহে পরেংশিং নিংশিংহল্লি।
(4) খোছোক চুম্না হায়বদা মতেং পাংঙি।

108. অহমসুবা ক্লাসকি ওজানা অঙাংশিংদা মখোয়গী মমান্ববদা ‘ঙমব্ৰা’ হায়বা বাইসি শিজিন্নদুনা বাহং মঙা হংননবা হায়রান্মি, খুদম ওইনা, “নহক ইরোইবা ওম্বা ?”। মসিওম্বা খৌওংসিগী মখলসি _____ গী মখলনি।
- (1) পেসিফ লিসনিং (Passive Listening) (2) লভনা ফজনা বা ঙাঙবা ওম্বা
(3) অকল্লবা বাই পিডুনা বা ঙাঙবা ওম্বা (4) মনিং মখা তল্লা বা ঙাঙবা
109. মখাদা পিৰিবশিংসিগী মনুংদা কৰম্বনা প্ৰাইমেৰি থাজা লাইব্ৰেৰি শিজিন্নবগী অরানবা মওংনি ?
লাইব্ৰেৰি হায়বসি লাইৰিক ময়াম অমা খোমজিল্লগা থম্বা মফমতমক ওইনা উবগী মছত্তা
- (1) লাইব্ৰেৰি মনুংদতং লাইৰিক হৌনা পাবা খ্বায়দগী অফবা মফম ওইবা যাই।
(2) মইহেৰোয়শিংবু অঙাংশিংগী লিতরেচর (literature) মখল মথেল কয়া অমাসু খঙহনবা ওম্বি।
(3) লাইৰিক্কা মপুঙ ফানা লৌইনরগা লৈমিন্ববসু যাবা মফম ওইগদৌবনি।
(4) ওজা অমদি অতৈ মপুং মইে ফাৰবশিংনা লাইব্ৰেৰিদি লাইৰিক পাবগী ফিদম থল্লিংঙাই ওইবসু যাই।
110. অয়িবা ময়েক অমদি ময়েজুগী খোম্বোকা লৈনৰিবা মরিদু খঙননবা তাকপদা য়ুমফম ওইবা লাইৰিক মতাক অসি -
- (1) ফোনিঙ্ক ইন্ট্ৰাক্শন (Phonics Instruction) নি।
(2) হোল লেংথ্বেজ এপ্ৰোচ (Whole Language Approach) নি।
(3) গ্ৰামাৰ ট্ৰান্সলেসন (Grammar Translation) নি।
(4) সিচুেসনেল এপ্ৰোচ (Situational Approach) নি।
111. মখাদা পিৰিবা এপ্ৰোচ/মেথোদ (Approach/method) শিংগী মনুংদা কৰম্বনা মইহেৰোয়শিংনা পুন্দিদা তশেংনা থোকপা খৌদোক বাখোজা লোন শিজিন্নবা হৈনবা তম্বদা মাইহেমা ওম্বিগে ?
- (1) ওদিয়োলিংগ্বেল মেথোদ (Audiolingual Method)
(2) নেচৰেল এপ্ৰোচ (Natural Approach)
(3) কম্মুনিক্কেতিফ এপ্ৰোচ (Communicative Approach)
(4) দাইৰেক মেথোদ (Direct Method)
112. লোন তল্লবগী ক্লাস্তা কৰম্বা এপ্ৰোচ (approach) নত্ৰগা মেথোদ (method) শিজিন্নদুনা তাকপনা তল্লিবা মইহেৰোয়দুগী মমালোন শিজিন্নবদা শৌগভবগে ?
- (1) ওদিয়োলিংগ্বেল মেথোদ (Audiolingual Method)
(2) নেচৰেল এপ্ৰোচ (Natural Approach)
(3) কম্মুনিক্কেতিফ এপ্ৰোচ (Communicative Approach)
(4) দাইৰেক মেথোদ (Direct Method)

113. মখাদা পিৰিবাশিংসিগী মনুংদা কৰম্বনা ফাউন্ডেশনেল স্তেজতা (Foundational Stage) তল্লবা লাইৰিক দিজাইন (design) তৌবদা শিজিল্লদবা প্ৰিন্সিপল (Principle) নো ?

- (1) তেৰ্নেলোজি প্ৰিন্সিপল (Technology Principle)
- (2) কৰিকুলামন প্ৰিন্সিপল (Curriculum Principle)
- (3) প্ৰেজেণ্টেশন প্ৰিন্সিপল (Presentation Principle)
- (4) কংক্ৰিত প্ৰিন্সিপল (Concrete Principle)

114. নেসনেল কৰিকুলাম ফ্ৰেমৱৰ্ক (National Curriculum Framework) পিবা অঙাং খুদিংমৰু মই মশিং মপুং ফানা তল্লদা মখোয় খুদিংমকপু শৰুক যাননবা, পুৰিঙ খৌগণনবা অমদি নুঙাই যাইফনা তল্লবা হোণনবা খ্বায়দগী ফগদৌবা থৌওংসি -

- (1) ক্লাস ৰমদা লৈতেং কয়া তৌদুনা তগৎ তগৎ তেৰুবা অকৌইবা অমা শেমগৎলগা ওইগনি।
- (2) কা মনুংগী ওইবা থৌরমতমক তৌদুনা অঙাংশিংবু নুংশাগী মৈশাদা থোকহল্লগা ওইগনি।
- (3) মইহেৰোয়শিংগী ৰাখল হকচাং ফগণনবা হোণনবদা হেল্লা অকুপ্পা মিৎয়েং থল্লগা ওইগনি।
- (4) অঙাংশিংগী মখল মখা কয়গী লমদা হৈথোই শিংথোইবদু মীয়াম মাঙদা উৎথোক্লগা থম্বিবনা ওইগনি।

115. ফাউন্ডেশনেল স্তেজতা (Foundational Stage) লৈবা অঙাংশিংনা _____ মতমদা লাইৰিক তল্লদা হেল্লা থৰায় হকচাং য়াওনা তৌই।

- (1) হকচাংগী ফজনা লেং ওৎপদা হৈগণনবদা অকুপ্পা মিৎয়েং থম্বা
- (2) ওজাগী মতুং ইন্দুনা ৰাইম্‌স (Rhymes) শকপা
- (3) মিৎ, নাকোং অমদি খুৎনচিংবা মখল মখা কয়গী সেন্স (Senses) শিজিল্লবা
- (4) ময়েকশিং খন্দোজুনা মশা মশাগী বৌইদা হঞ্জিন হঞ্জিন ইবা

116. মঙাসুবা ক্লাসকি মইহেৰোম অমানা অসুন্না ফোংদোক্লুম্বি, “ঐনা ঐগী অইবসি ওজাদা পিশিদ্ৰিঙৈদা ইশানা অচুম অৱান চেকশিল্লা য়েংশিল্লি।” মইহেৰোয়সিনা শিজিল্লিৰিবসি ইবগী কৰম্বা তাংকল্লো ?

- (1) পিয়ৰ-ইভালুৱেশন (Peer-evaluation)
- (2) ড্ৰাফটিং (Drafting)
- (3) ৰি-ড্ৰাফটিং (Re-drafting)
- (4) প্ৰফ্ৰিডিং (Proof reading)

117. মখাদা পিৰিবশিংশিগী মনুংদা কৰম্বনা ইবা পাবা নিংশিনা হৈনবগী তঙাইফদ্রবা থৌওংনো ?

- (1) অচুম্বা অমদি খোছোক মমুং তানা খঙবা ওম্বা।
- (2) খোছোক খঙননবগী অমদি লত্তনা ওম্বা ওম্ববগী।
- (3) সাইত ভোকবুলেৰি (Sight Vocabulary) অমদি পেতৰ্ন ৰিকোৰ্ণিচন (Pattern recognition)।
- (4) দিকোদিং (Decoding) অমদি লোন মমুং তানা খঙবা ওম্বা।

118. ওজানা মহাক্কি অনিশুবা ক্লাস্কি অঙাংশিংশিগী তিচিং লৰনিং মেতিৰিয়েল (Teaching Learning Materials) মখল কয়া অমা খোমজিল্লবা শেম শাৰম্মি। মখাদা পিৰিবা শিংশিগী মনুংদা কৰম্বনা তিচিং লৰনিং মেতিৰিয়েল খনবগী অচুম্বা পাশ্বে নত্তবগে ?

- (1) খল্লিবা মেতিৰিয়েল অদু অঙাংশিংশিদুনা শেমজবদং ওইগদবনি অমদি পাইবদা শিৎ নাছোক্কা পোৎশক ওইগদবনি।
- (2) খল্লিবা মেতিৰিয়েল অদু অঙাংশিংশি পামগদবা অমদি শিজিল্লবদা খুদোংথিনিংওই ওইৰোইদবা পোৎশক ওইগদবনি।
- (3) খল্লিবা মেতিৰিয়েল অদু অঙাংশিংশি শিজিল্লবদা হেন্না খংনিংবগী লাংতৰ্ৰবা ফাওননবগী ৰাখল পিননবা মৰম ওইগদবনি।
- (4) খল্লিবা মেতিৰিয়েল অদু অকোয়বদা লাইনা ফংবা নত্রগা শেম্বা যাবা পোৎশক ওইগদবনি মৰমদি য়াৰক্তৰা মতমদা ইৰাই লাইনা শিন্দোকপা য়াননবা।

119. অহুমসুবা ক্লাস্কি ওজা অমানা ক্লাস মনুংদা লাইৰিক পাম্ফমতগী ওইবা মফম অমা কাচিন অমাদা শেম্বনবা হোৎনৰম্মি। মসিগীদমক অঙাংশিগী লাইৰিক খনগৎনবা হোৎনবদা কৰম্বা ৰাহংনা খুয়দগী মৰুওইবা ৰাহং ওইনা হংগদবনি ?

- (1) লাইৰিকশিংশিনা পিৰিবা লৌশিংশি মফম অমাদগী হেন্না শিজিল্লবদা চান্নগদবৰা ?
- (2) খনগৎলবা লাইৰিকশিংশি অয়িবাসিংশি অঙাংশিগী লাইৰিক ইবদা য়ান্না মমিং লৈৰবা অইবশিংশি ?
- (3) খনগৎলবা লাইৰিকশিংশি ক্লাস্কি অয়াম্বা অঙাংশিংশি মখন্দা পাজবা ওম্বা লাইৰিক্কি চাংদা লৈৰবৰা ?
- (4) লাইৰিকশিংশিনা অহুমসুবা ক্লাস্কি ৰিদিং কৰিক্যুলম (reading curriculum) গী পান্দম ফংনবা হোৎনবদা মতেং পাংগদৰা ?

120. ওজানা মইৰোয়শিংশিদা মখোয় মখোয়গী ৰাৰ্ক বুক (Workbooks) সিংদু অমগা অমগা ওন্নৰগা অচুম অৰান য়েংশিন্ননবা হায়ৰম্মি। মসিগী থৌওংসিগী পান্দমদি -

- (1) তম্মিৰিবা মইৰোয় মশেন্দা অচুম অৰান খন্দোকপা ওম্ববগী খুদোংচাবা পিবনি।
- (2) পাকশন্না পাবাদা মাই ওম্মিবগী তঞ্জা অমা পিনবনি।
- (3) অনৌবা ৰাইহে ৰাতা শিজিল্লবগী তঞ্জা অমা পিনবনি।
- (4) লোনগী অকৰ্ৰবা কয়াং শিজিল্লবগী তঞ্জা অমা পিনবনি।

কেन्दিতে शिंना   **Manipuri**
Language-II लौरबदि पारु-V गी राहं
(121-150) फावगी पाउखुम पिनबा →
होतनगदबनि।

Candidates should attempt the questions from **Part-V (Q.No. 121-150)**, if they have opted **MANIPURI** as **Language-II** only.

PART-V
LANGUAGE-II
MANIPURI

কেন্দিদেতশিংনা Manipuri Language-II লৌরবদি পাৰ্ট-V গী ৰাহং (121-150) ফাওবগী পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি।

মখাদা পীৰিবা ৰাৰেং অসি মুন্না পাৰগা পীৰিবা ৰাহং অসিগী পাওখুম পীয়ু। ৰাহং (121-128)

মীওইবনা মশাগী খনবগুন্না মী অতৈগী খন্দে। মীওইবগী মশাবু নুংশিবা অমসুং মশাবু খনবসি মীওইবগী মশাদা পজ্জনা লৈৰবা অমনি। মসি তাইবং মীপোকী থাদোকপা যাদ্ৰবা পুৰ্ণিগী লিচৎ অমনি। আত্ৰাদুদি মী অমদা লৈবগা অমদা লৈবগা অমতসু ওইবং যাই। পোকপা শিবা নাইবা হকচাং অতোপ্পা অমমম্ পুদুনা লৈৰিবা মীনা মশাগী ৰাখল থাদোকপা গুমে, চুমসু চুমদে। তাইবংপানসি শেশ্বা মপুনা অমতা ওইহ্নিংলবদি সৃষ্টি অসিদা শোয়ন-খেলবা মান্দবা চাং লৈৰিবসি লৈৰম্মোইদবনি। ঈশ্বৰনা মী খুদিংবু মশাগী তোপ-তোপ্পা ব্যক্তিত্ব অমমম্গা লোয়ননা শেল্লকইবনি মীনা মশা মশাগী ব্যক্তিত্ব দু কাউবা যাদে। সংসার অসিদা লৈৰিবসি মী মীদুগী ব্যক্তিত্বসি লৈবদগী লৈৰিবনি, ব্যক্তিত্ব অসি লৈবদদি সংসারসি লৈবগা অম্মানি। মীওইবনা পোৎ অয়াস্বা থাদোকপা গুন্নি মশাগী ব্যক্তিত্বদি থাদোকপা গুমে। ঈশ্বৰনা মাগী সৃষ্টি অসি কায়দনবা মী খুদিংদা মশাগী ব্যক্তিত্ব অসি যান্না কন্না মপুৰ্ণিগা পালহল্লি। কৰিসু লৈখিদ্ৰবা উনা অমা ফাওবা মশাগী তোপ্পনবা স্থিত্ব দু গুৰ্ণ লৈৰিবনি, বুদ্ধি তাবা মীওইবদি কবিগী মশাগী তোপ-তোপ্পা মৰম্মাইগী ওইবা ব্যক্তিত্ব দু গুৰ্ণোইদগে। খেলবা ময়ামগী মৰম্মা মান্নবা অমতা ওইবা অমসু লৈরি হায়বদু যাদবগী ৰা নত্তে মদুসু অদুম ঈশ্বৰনা তাইবংসি হৌজিক অমা নীং হোৱেন অমা নীংবগী মতুংইন্না শেল্লকপা নত্তবা মৰম থোইদোকপা অমা নিংখিনা খল্লগা তাইবংপানগী পোৎ ময়াম অমগা অমগা মৰী লৈননা শেল্লকইবনি ময়াম অসিগী মনুংদা খুইদগী মিল ওইবা অমদি লৈফম থোকই হায়বদুসু মশানা তাজবনি।

121. মীওইবনা মীগী খন্দনা মশাগীতা খন্দুনা লৈৰিবা অসি কৰিদগীনো হায়বাদু ইয়ু।

- (1) নাইতোম লৈনবা হোৎনৈ।
- (2) মীওইবগী মশাদা মশাবু নুংশিবা য়াওবগী নি।
- (3) মীওইবনা মশাগী খন্দনা মীয়ামগী খনলি।
- (4) অতোপ্পা জীবশিংগীদমত্তা খল্লি।

122. সংসার অসিদা মীওইবনা লৈৰিবসি কৰি লৈবদগীনো ?

- (1) মশা মশাগী পানজদবা লৈবদগী নি।
- (2) মশা মশাগী অপাস্বা লৈবদগী নি।
- (3) মশা মশাগী ব্যক্তিত্ব লৈবদগী নি।
- (4) মশা মশাগী ৰাখললোন লৈবদগী নি।

123. সৃষ্টি অসিদা লৈরিবা ময়াম অসিবু খেলবা লৈনা শেমলম্মীবসি তাইবং শেশ্বা মপুনা করম হায়না শেমলমলিবনো।

(1) শেশ্বা ঙমদবদগী নি।	(2) অমদা ওইবা পাস্বদবদগী নি।
(3) থওইনা মানহনদবনি।	(4) চাংয়েংনি।

124. তাইবং মীপোকী থাদোকপা যাদ্রবা

লিচং অমা মীওইবদা যাওরিবসি করিনো ?

(1) মীবু থাজদবানি।	(2) ওইজবা তানবানি।
(3) মশাগী ওইজবা থাদোকপনি।	(4) মশাগীতা খনবানি।

125. তাইবংপানদা লৈরিবা মীওই খুদিংদা চপমান্বা থাদোক্তবা যাদ্রবা পোৎশক অমা লৈরিবসি করিনো ?

(1) আত্মা শিং	(2) হকচাং কয়াৎশিং
(3) ঙাংনরিবা লোলশিং	(4) ফি-জেং চাকচা শিং

126. ঈশ্বরনা তাইবং পানবসি শেনলকপদা তোঙানবা শক্তম অমা যাওরগা শেশ্বনি। হায়বসিগী মরম করিগীনো।

(1) মান্বা অমত্তা ওইবা খল্লগনি।
(2) হোরেল অমা নীং হয়েং অমা নীংবননি।
(3) থোইদোকপা অথোইবা অমা খনবনি।
(4) তাইবঙ পানবগী পোৎময়ামগা মরী লৈননবনি।

127. পোকপা শিবা নাইবা মীওইবনা মশাগী রাখল থাদোকপা হায়বসি অচুস্বনি নংত্রগা অরানবনি হায়বদু হাইয়ু।

(1) থাদোক্লেইদবনি।	(2) চুস্মী।
(3) লাল্লি।	(4) থাদোক্লেদবনি।

128. তাইবঙ পানবগী লৈরিবা ময়াম অসি মরী লৈননা শেমলকপা অসি খাইদগী মপুং ওইবা অমা লৈ হায়বসি করিনো ?

(1) খেলবা।	(2) মপুম ওইবা।
(3) মিল ওইবা।	(4) অমত্তা ওইবা।

মখাদা পীৰিবা ৰাৱেং অসি মুন্না পাৰগা মখাদা পীৰিবা ৰাহংশিং অসিগী পাওখুম পীয়ু। ৰাহং (129-135)

খৃষ্টগী 18 শতাব্দীগী ময়ায় ওইৰকপদা মণিপুৰ সনা ফস্বান্দা লেঙখৎপীথিবা মৈদিংঙু ভাগ্যচন্দ্রগী সনা হাক্তক্তা তশেংনমক মণিপুৰ লৈবাক অসি সনাগী মথক্তা তস্বফা থিনবিৱস্বমক্ৰি হায়বা য়াই। ইনিংথৌ অসিগী সনা হাক্তক্তা ফাওথিবা পণ্ডিত ৰাহেংবা মাধবৰামনা ইনিংথৌ অসিবু 'লাইৱেল মৈদিংঙু শ্ৰীশ্ৰীযুৎ জয় সিংহ, বৈষণ্ণ লাইপোকপা শংশংবা ধৰ্ম্ম অতিয়া নিংথৌৱেল বিচাৰ ৰাখনবদা পণ্ডিত নুপা থোকপা জ্ঞান চৈৱেইনবা, ধৰ্ম্ম চেংলৌ শকওইনবগী শাহেবা, ব্ৰাহ্মণ বৈষণ্ণ পুন্মগী পামেল কল্পতৰু উপাল শিদবা যেনগুম পুৰিৎ হ্ৰাওফস্বু ওইনবিবা শ্ৰীশ্ৰীবিষহুয়ামলক্তগী অমৃত শিদ-য়েনগুস্বা, চীংলোই শাফুনবা, হেৰা চিংবা থাঙগুস্বা নিংথৌৱেল কোয়ৱেল ফস্বাল তোংবা লোইবী খোংজাই গুস্বা' হায়বা মিৎছন অসি কভুনা সন্মাণগা লোয়ননা শীংথানৱস্মী।

ইনিংথৌ ভাগ্যচন্দ্রনা বৈষণ্ণ ধৰ্ম্মদা দীক্ষা লৌৱবা মতুংদা মৈতে লৈবাক্তা গৌৱীয় বৈষণ্ণ ধৰ্ম্মগী উপাল মপুংফানা মউ চাউনা থাবিৱস্মী। ইনিংথৌ অসিনা তেখাউ শামু ফাৱৰবা তুংদা কাঞ্চিপুৰ কোনুংদা (লাংথবান্দা) শ্ৰীগোবিন্দ নিৱৰপণ তৌৱগা শ্ৰীগোবিন্দগী অগ্ৰদা কলস্বা জগোয় ৰাসনা পৃথিৱীদা মমিং তানৱবা ৰাস অসি হৌৱকফম ওইশ্বিৱনি।

ৰাজৰ্ষিগী মতমদা মণিপুৰগী কলা জগৎ অনৌবা শক্তম অমদা লাক্সবনি। ভাগ্যচন্দ্র নিংথৌনা শ্ৰীশ্ৰীগোবিন্দজিউগী অগ্ৰদা কলস্বা ৰাস অসিমক মখল অমখক্তা নৎখিদি, মখল অহ্ম থোৱল ভক্তি অমসুং কুপ্পবা কলাগী মিৎয়েংদা সনা মীৎয়েং চঙবিৱস্ববনি। মদুদি,

1. কুঞ্জৰাস - মেৰা (ৰাখিনবা নুমিৎ) কী ৰাস
2. মহাৰাস - মেৰা ৰাফুকপা নুমিত্তা শালবা ৰাস
3. বসন্ত ৰাস - শজিবু পূৰ্ণিমাৰা শালবা ৰাস

129. ভাগ্যচন্দ্র নিংথৌনা শ্ৰীশ্ৰীগোবিন্দজিউগী অগ্ৰদা কলস্বা ৰাস মখল অসি কয়ানো ?

(1) মঙানি।	(2) অনি - নি।
(3) অহ্মনি।	(4) মৱীনি।

130. ভাগ্যচন্দ্র মহাৰাজবু চীংলোই শাফুনবা, হেৰা চিংবা থাঙগুস্বা নিংথৌৱেল হায়না শৈখাদুনা ইৱস্বা মী অদু কনানো

(1) ভাগ্যচন্দ্র।	(2) সুপানন্দ।
(3) অঙোম গোপীনি।	(4) ৰাহেংবা মাধব ৰাম।

131. মণিপুৰগী সনা ফস্বালদা 18 শতাব্দীগী ময়াদুদা পানথিবা নিংথৌসি কনানো ?

(1) চন্দ্রকুৰ্ত্তি মহাৰাজ।	(2) গৱবনিৰাজ মহাৰাজ।
(3) ভাগ্যচন্দ্র মহাৰাজ।	(4) গন্তীৱ সিংহ মহাৰাজ।

132. গৌড়িয়া বৈষ্ণব ধৰ্ম্মগী উপাল মপুং ফানা চাউখৎ লম্বা মপুং ফানা মউ চাউবা অসি কৰম্বা নিংথৌগী হাক্তকতনো ?

- (1) চম্ৰকৃষ্ণি মহাৰাজ। (2) চৰাইবোংবা মহাৰাজ।
(3) গৰবনিৰাজ মহাৰাজ। (4) ভাগ্যচম্ৰ মহাৰাজ।

133. ৰাজৰ্ষিগী মতমদা মণিপুৰগী কলা জগৎ তা অনৌবা শক্ৰম অমা লাকথি হায়বগী মৰম কৰিনো ?

- (1) শ্ৰী গোবীন্দ নিৰূপন তৌৰগা গোবীন্দগী অগ্ৰদা জগোয় ৰাস কৎলম্বগী নি।
(2) শ্ৰী কৃষ্ণগী মুৰ্ত্তি নিৰূপণ তৌবগী নি।
(3) বৈষ্ণব ধৰ্ম্ম লোয়না চৎপগী নি।
(4) লাংথাবানদা কোনুং লৈবগী নি।

134. ভাগ্যচম্ৰ মহাৰাজ না গোবীন্দ নিৰূপন তৌখিবসি মহাৰাজনা তেখাওদা . . . ।

- (1) শ্ৰী কৃষ্ণ উৰুবদগীনি। (2) শামু ফাদ্ৰিঙে মমাঙদনি।
(3) শামু ফাৰবা মতুংদনি। (4) মথক্ৰা শামু উৰুবদগীনি।

135. 'দীক্ষা' হায়বা ৰাহৈ অসি ৰাহনখোক কৰিনো ?

- (1) লাই পূজা তৌবনি। (2) লাইনিংবনি।
(3) লাইসোন লৌবনি। (4) লাইমিং লৌবনি।

136. ওজানা পিবা মোদেল সেস্তেসিং (model sentences) মইহেৰোয়শিংনা হঞ্জিন হঞ্জিন হায়দুনা লোন্দুদা লৈরিবা মশক মওংশিংদু তন্মি। অসুন্না মখোয়না শেংফ্ৰেজ (Set phrases) সিং নিংশিংঙি অমসুং মখোয়না মথৌ চুন্না তৌৰবদা মখোয়গী ওজানা মখোয়বু থাগৎ ৰাহৈ পিরন্মি। ওজাসিনা শিজিন্নরিবা মওংসি -

- (1) স্ক্ৰকচৰেল এপ্ৰোচনি (Structural Approach)
(2) ওদিয়োলিংগ্বেল মেথোদনি (Audiolingual Method)
(3) কম্মুনিকেশিফ এপ্ৰোচনি (Communicative Approach)
(4) তোতেল ফিজিকেল ৰেসপোন্সনি (Total Physical Response)

137. ৰা গাঙবগী অফবা খৌওং অমনি -

- (1) চিংনদনা ৰা গাঙনবা মইহৈৰোয়শিংনা ক্লাস্তা নম্বা ময়োক যাবাসি।
- (2) ওজানা ফজনা কুপথনা তাকপসি।
- (3) মইহৈৰোয়না মুন্না তাবাসি।
- (4) মইহৈৰোয়না অয়াস্বা ৰা গাঙবসি।

138. অঙাংশিংগী মমাঙদা লোন অনি গাঙশিল্লবদি, লোন অনিসি তাহনবসিনা -

- (1) মখোয়দা লোন মমুৎ তানা খঙবদা অপনবা পি।
- (2) মখোয়দা খুদোংচাদবা মরম অমা ওইহল্লি।
- (3) মখোয়দা হেন্না খুদোংচাবা মরম অমা ওইহল্লি।
- (4) মখোয়গী মপুল্লিদা খেৎনবা অমত্তা থমদে।

139. মীওই অমানা অনিসুবা লোন অমা তমগে হায়বদি খায়দগী ফবা খোঙথাংসি -

- (1) তমগদবা লোন্দুগী ৰা গাঙবগী কোৰ্চ (course) অমাদা যাওৰবা মতমদনি।
- (2) ক্লাস্তা নহাৰু ওজাগী মতেং ফঙদুনা গ্রাম্মাৰদা অকুপ্পা মিৎয়েং থস্বা ওস্বনি।
- (3) লোন্দু মমালোন ওইনা গাঙঙিবা মীওইশিংগা মখোয়গী খুন্নাইগী মনুংদা ইতৎ তত্তনা লোইনবা ওপ্পবা মতমদনি।
- (4) ওদিয়ে-লিংখেল মেথোত্তা (Audio lingual method) যাওবা দাইলোগ (dialogues) শিংদু হঞ্জিন হঞ্জিন হায়দুনা ওঁৰাইৰবা মতমদনি।

140. লোন তস্বা হায়বসি মীওইবনা হেক পোকপদগীনা শিদ্ৰি ফাওবা লেপ্তনা অমদি কুপথনা চৎখবা প্রোসেপ্পি।

মথত্তা পিৰিবা ৰাফমসি নহাক যানিংব্রা নত্রগা যানিংদবৰা ?

- (1) ঐহাক ৰাফমসি হাইফেৎ যানিংদে।
- (2) ঐহাক ৰাফমসি যানিংঙি।
- (3) ঐহাক ৰাফমসি যানিংদে।
- (4) ঐহাক ৰাফমসি হাইফেৎ যানিংঙি।

141. লাইৰিক পাবা তম্ববা হোৎনবদা পুৰ্ৰিং খৌগৎনিংগাই ওইবা মওং অমদি অফবা অঙাংগী তম্ববা লাইৰিক থিবনা অচৌবা শিংনবা অমনি। মসিগী শিংনবা অসি মাইয়োকনবা -

- (1) স্কুলগী খৌপুবাশিংনা অঙাংশিংবু পুৰ্ৰিং খৌগৎননবা অমদি লাইৰিক পানিংনবা লাইৰিক মেলাশিংদা পুবিগদবনি।
- (2) ওজানা অঙাংশিংবু নুমিৎ খুদিংগী হোমবাৰ্ক (homework) ওইনা লাইৰিক অমা পানবা পুৰ্ৰিং খৌগৎকদবনি।
- (3) অঙাংগী মমা মপাশিংদা ময়ুমদা লাইব্ৰেৰি অমমম থম্বনবা হায়গদবনি।
- (4) অঙাংগা পুৰ্ৰিং খৌগৎনিংগাই ওইবা অমদি পানিংগদবা লাইৰিক লাইনা ফংহনগদবনি।

142. মজাসুবা ক্লাসিকি ওজানা মইহেরোয়শিংদা বারী অমা থুনা পারগা মদুগী মতুং ইন্না অয়েকপা লাই মরিদু মথং মনাও নাইনা থল্লনবা হায়রন্নি। মসিগী থৌওংসিনা -

- (1) মখোয়না বারিদুদা যাওবা অনৌবা অমদি অরুবা রাইহে বাতাশিংদু হন্না পাহল্লবনি।
- (2) অয়েকপা লাইশিংদু পরেংশানা থল্লনবনি।
- (3) মখোয়দা বারিদুগী মচং ওইবদু খঙননবা পাবা তমহনবনি।
- (4) মখোয়দা বারিদুদা যাওবা অকরুবা পাউদম খঙননবা পাবা তম হনবনি।

143. হোল লেংথ্বেজ এপ্রোচ (Whole language approach) হায়বসি -

- (1) খোস্থোন্ধ ময়েক্কা লৈনরিবা মরিদু উৎপনি।
- (2) বাহস্থোক্তা যুমফম ওই।
- (3) মইহে মশিংদা যুমফম ওই।
- (4) খোস্থোক অমগা অমগা পুন্নিবনি।

144. ফাউন্ডেশনেল স্তেজতা (Foundational Stage) লাইরিক তন্নিবদা চঙগদবা এসেসমেন্ট তুল (assessment tools) অমদি প্রোসেস (processes) সিংসি শেমগৎনবা হোৎনবদা -

- (1) ওজানা মইহেরোয়পুস্বগী অখং খংদা য়েংশিল্লনবা চপচাবা মখলগ অমাগী মেথোদ অমা শিজিল্লবা য়াই।
- (2) মইহেরোয়শিংগীদমক অকরুবা চাংয়েং শিজিল্লবনা হেন্না চাল্লগনি।
- (3) অঙাংনা লাইরিক তল্লনবা হোৎনবদা থৌওংশিংসিনা মইহৌশানা শন্দোকচরকপগা পাংখকনি।
- (4) মইহেরোয় অমাগী অখং খংদগী চাংসি ক্লাস্তা তল্লিবা অপুনবা মইহেরোয়গী অখং খংদগা চাংদমনদুনা খন্না নৈনগদবনি।

145. অঙাংশিংদা লোন অমদি কোগনিতিফিকি (Cognitive) হৈবা হেনগৎনবা হায়বসি -

- (1) অঙাংশিংদুনা লৈরিবা কাঙলুপ অমদি নাতুগী য়ান্না নরুবা মরি লৈনৈ।
- (2) স্তিমুলস-রেসপোন্সিকি (Stimulus-Response) প্রিন্সিপল অমদি মতৌ তন্নিগী প্রোসেসকা (Process) মরি লৈনৈ।
- (3) মীওইবদা লোন খঙননবগীদক্তা মাচাক অমা পোকপদগী য়াওজরকই।
- (4) লোন অমদি কোগনিতিফিকি হৈবা হেনগৎলকপগা মরি অমত্তা লৈনদে।

146. মসিগী লাইরিক পাবাগী মওংসিদা তমবদা খঙননবা অকরুবা পান্দম অমদি থৌওং খরালৈ। মদুদি মইহেরোয়শিংনা তেব্ব (Text) পাননবা হায়দুনা পুন্নিং চংনা অমদি কুপথনা পাগদবনি। মসি _____ নি।

- (1) পানিংনা পাবা
- (2) পাকশন্না পাবা
- (3) কুপথনা পাবা
- (4) শেন্নদুনা পাবা

147. পারা তাকপা হৌগৎলকপদা ওজানা ক্লাসতু কাঙলুপ থোৰুা খায়দোকুনা মহাৰুা মখোয়দা নুংঙাইবা পাউচেগী আৰটিকল (Article) অমা পাহৰুদুগী মতাংদু বা ঙাঙননবা হায়রন্মি। মসিঙল্লবা বা ঙাঙবগী থৌওংসি _____ কি/গীনি।
- (1) এক্তিভ লিসনিং (Active Listening)
  - (2) লঙনা ফজনা বা ঙাঙবা হৈননবা
  - (3) অকৰুবা মখলগী বা ঙাঙবা হৈননবা
  - (4) তৰুগা বা ঙাঙবা হৈননবা
148. প্ৰাইমাৰি (Primary) থাকি অঙাংশিংনা কয়ান্মুক পাবা হৈৰবগে হায়বদু খঙননবা লোন তম্বিবা ওজানা কৰন্মাদা খ্বায়দগী মৰুওইনা অকুপ্পা মিৎয়েং থমগদবগে ?
- (1) মমুং তানা খঙনা পাবা ঙম্বদা।
  - (2) ময়েক খন্দোকপা ঙমবদা।
  - (3) পংচুৰেসন (Punctuation) শিজিল্লবাদা।
  - (4) থুনা যাংনা পাবা ঙম্বদা।
149. লোন তম্বিবা মইহৈরোয়শিংনা বাইহৈরাতা অমদি গ্রামাৰগী (grammar) পথাপ ময়াম অমা চিনফা পুনবা হোৎনরন্মি। হায়রিবসিংসি অয়ান্মনা মশাগী মমালোন্দা তৌরন্মি।
- ওজাসিনা লোন তমফমদা তৌরিবসি কৰন্মা মেথোদ (method) শিজিল্লরিবনো ?
- (1) গ্রামাৰ ট্ৰান্সলেসন (Grammar Translation)
  - (2) দাইৰেক মেথোদ (Direct Method)
  - (3) নেচৰেল এপ্ৰোচ (Natural Approach)
  - (4) কম্মুনিকেতিফ্ তিচিং (Communicative Teaching)
150. ক্লাস্তা লাইৰিক তাকপগী শৰুক অমা ওইনা অনম্বা লাইৰিক্কা ওদিয়ো বুক (Audio books) অমদি নৌরিবা অঙাংশিংগী মখুং মশা শিংগৎহনবদা যুমফম ওইদুনা শেম্বা লাইৰিকসু তাকপদা যাওহনগদবনি মরমদি -
- (1) মসিগী লাইৰিকশিংসিনা ওজাদা অহেনবা পোৎলুম হাপকৎলোই।
  - (2) মসিনা ক্লাস্তা মখল মথেলগী খুতাক যাওশিল্লকই অমসুং অঙাংশিংদি মখল মথেল পামজৈ।
  - (3) মসিনা ওজাদা মখল মখাগী লাইৰিক শিজিল্লদুনা অঙাংশিংগী অৰাৎ অপা য়েংশিনবদা নিংতম্বা পি।
  - (4) মসিনা তোঙান তোঙান মইহৈরোয়শিংনা মখল কয়াগী পাবা ফঙবগী খুদোংচাবা পি।

- o O o -

SPACE FOR ROUGH WORK

মখাদা পীরিবা নীতি-নীয়মশিং (instructions) অসি য়ান্না চেকশিন্না পাউ :

1. মখাদা পীরিবা রাহংশিংশি পাউখুম পীদ্রিঙেগী মমাংদা চেকশিন্না পাগনি। মতুংদা টেস্ট বুকলেট তা যাওরিবশিং অদুগী পাউখুম পীগনি।
2. OMR অঙ্গর শীট কী অনীশুবা নাকন্দা রাহং খুদিংমক্কী পীরিবা সরকল (circle) মরিদুগী মনুংদা শুপগী অচুশনি খল্লবা মফম অদুখক্তদা ব্লু নত্রগা ব্লেক বোল পোইন্ট পেননা ময়েক শেংনা মমহনগদবনি। অতোপ্লা মফম অমদা অনীশুনা মার্ক তৌবা য়াদে।
3. কেন্দিদেট শিংনা অঙ্গর শীট তু থুপচিনবা, থেকচিনবন চিংবগী মওং অমত্তা তৌবা য়াদে। অঙ্গর শীট তা রোল নম্বর ইননবগীদমত্তা থমলিবা মফম অদুখক্তদা নশাগী রোল নম্বর ইগদবনি। অতোপ্লা মফম অমত্তদা ইশিনবা, য়েকশিনবা তৌবা য়াদে।
4. টেস্ট বুকলেট (কোইসন পেপার) অমসুং অঙ্গরশীট অদু য়ান্না চেকশিনগদবনি, করিগুস্বা মরম অমত্তদসু (শুপগী টেস্ট বুকলেট অমদি অঙ্গর শীট কী নম্বর মান্নরমদবদগী শিন্দোকপা নত্তনা) অনীদু শিন্দোক-শিঞ্জিন তৌবা য়ারোই।
5. কেন্দিদেট শিংনা টেস্ট বুকলেট অমদি অঙ্গর শীট কী Code অমসুং নম্বর অদু (Attendance Sheet) তা ময়েক শেংনা চুন্না ইগদবনি।
6. OMR পাউখুমচে অদু মেচিন্না পাগনি এডমিত কার্দতা পিরিবা ইনফোরমেসন অদুগা খেল্লবা লৈহল্লোইদবনি। অদুনা ইনফোরমেসন অদু মপুং ফাদনা থমলমলোইদবনি।
7. কেন্দিদেট শিংনা পরিক্ষা হোল/room দা মশাগী Admit Card নত্তনা করিগুস্বা মখলগী লাইরিক, অনস্বা চেচাং, পেজর, মোবাইল ফোন, ইলেকট্রোনিক্স ডিভাইস নচিংবা পোং অমত্তা পুশিনবা য়াদে।
8. মোবাইল ফোনশিং, ই-পাও ফাওদোরুবা খুৎলাইশিং (সুইচ ওফ তৌরগফাওবা), অতোপ্লা পাস্বেশিং পরিক্ষা হোল মনুংদা পুরকপা য়াদে। বারোলশিং অসি ইন্দ্রবদি নওবা পাস্বে শিজিন্নে হায়দুনা পরিক্ষাদগী তাহোকপা যাওনা এক্সন লৌখৎকনি।
9. ইনভিজিলেটর না হংলকপগা কেন্দিদেট শিংনা মশা-মশাগী Admit Card পুথোক্কদবনি।
10. কেন্দিদেট অমত্তনা সুপারিনটেন্দন্ট নত্রগা ইনভিজিলেটরগী অয়াবা যাওদন মশাগী ফমফম থাদোকপা য়াদে।
11. কেন্দিদেট শিংনা মশাগী অঙ্গর শীট তু ইনভিজিলেটর দা পীরমদনা অমদি এটেন্দেন্স শীট তা অনীরক হন্না sign তৌরমদনা পরিক্ষা হোল থাদোকপা য়ারোই। মশাগী অঙ্গর শীট তু পীরমবসু এটেন্দেন্স শীট তা অনীরক হন্না sign তৌরমদ্রবা কেন্দিদেট শিংদি Unfair means কী case ওইনা লৌগনি। attendance sheet তা পিরিবা অহাংবা মফমদুদা কেন্দিদেত শিংনা ওইগী খুবীগী সহীসু নমগদবনি।
12. পরিক্ষা হোল মনুংদা ইলেক্ট্রোনিক/মেন্যুল কালকুলেটর শীজিন্নবা য়াদে।
13. কেন্দিদেট শিংনা পরিক্ষা হোল মনুংদা পরিক্ষা থারিঙেদা বোর্ডকী Rules and Regulations ঙারু চৎকদবনি। Unfair means নচিংবা থোকহল্লিৎদবা থৌদোকশিং থোকলকপদা বোর্ডকী Rules and Regulations কী মতুংইন্না বারেপ লৌগনি।
14. টেস্ট বুকলেট নত্রগা অঙ্গর শীট কী করিগুস্বা মফম অমত্তদা শেগায়-তুগায়বনচিংবা তৌবা য়ারোই।
15. পরীক্ষা হেক লাইবগা কেন্দিদেট শিংনা মাগী-মাগী অঙ্গর শীট তু পরিক্ষা হোলদুদা লৈরিবা ইনভিজিলেটর দুদা খুৎশিন্নরম্নগা মশা-মশাগী টেস্ট বুকলেট তু পুরগা থোকখিগদবনি।

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह नीले/काले बॉल पॉइन्ट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर-पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र के कोड या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका/उत्तर पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका कोड व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से उपस्थिति-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश-पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश-पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य-सामग्री, मुद्रित या हस्तलिखित, कागज की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्विच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और परीक्षार्थी विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़ें।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर पत्र दिए बिना एवं उपस्थिति-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार उपस्थिति-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए, तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अंगूठे का निशान उपस्थिति-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।
12. इलेक्ट्रॉनिक/हस्तचालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी परीक्षण संस्था के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला परीक्षण संस्था के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी भी परिस्थिति में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी हॉल/कक्ष छोड़ने से पूर्व उत्तर पत्र निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY :

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Blue / Black Ball Point Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet/Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the examination hall/room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the examination halls/rooms. Failing to comply with this instruction, it will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against the candidate including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his/her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his/her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Examining Body with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Examining Body.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Hall / Room. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**